

ઘોરણા : 12 ગુજરાતી

પાઠ : 5

રામબાળ

સ્વાધ્યાય

પ્રશ્ન 1. નીચેના પ્રશ્નોના એક-એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો :

- (1) ‘રામબાળ’ શબ્દનો અર્થ જણાવો.
- ‘રામબાળ’ એટલે પ્રભુની ભક્તિરૂપી બાળ, જે ભક્તને
પ્રભુની ભક્તિમાં લીન કરી દે.

(2) મૂરખ મનમાં શું જાણતો નથી?

➤ મૂરખ મનમાં પ્રભુભક્તિનો આનંદ કેવો હોય તે જાણતો નથી.

(3) વેદવાણીમાંથી શી હકીકત પ્રાપ્ત થાય છે?

➤ વેદવાણીમાંથી એ હકીકત પ્રાપ્ત થાય છે કે ધૂવ, પ્રહલાદ અને શુકુદેવ એમની માતાના ઉદરમાં હતા ત્યારથી જ પ્રભુભક્તિમાં લીન થયા હતા.

(4) ધના ભગત હદ્યમાં શી ધારણા બાંધે છે?

➤ ધના ભગત હદ્યમાં ધારણા બાંધે છે કે જોઓ
પ્રભુભક્તિમાં લીન થઈ ગયા છે, એના માટે જ જીવે છે,
જેનામાં સમર્પણભાવ છે એવા અનેક સંતોનો પ્રભુએ
ઉદ્ઘાર કર્યો છે.

પ્રશ્ન 2. નીચેના પ્રશ્નોના બે – ત્રણ વાક્યમાં ઉત્તર લખો :

(1) હરિ શા માટે આવ્યા? તેણે શું જોયું?

➤ હરિ મયુરધ્વજ રાજાનું મન હરી લેવા માટે માટે
બ્રાહ્મણવેશે આવ્યા હતા. તેમણે રાજાનું દક્ષિણાંગ
કસોટીરૂપે માર્યું, પળની પણ રાહ જોવા વિના,
મયુરધ્વજે પોતાના મસ્તક પર કરવત મૂકી. હરિએ આ
દશ્ય જોયું ને એની ભક્તિથી પ્રસંગ થયા.

(2) મીરાંબાઈ ઉપર રાણાજુએ શા માટે કોધ કર્યો?

➤ મીરાંબાઈ કૃષ્ણાભક્તિમાં લીન હતાં. તેઓ રાજરાણી હોવા છતાં મહેલમાં સાધુઓને બોલાવતાં અને તેમની સાથે બેસી કૃષ્ણાનાં ભજનો ગાતાં. રાણાજુને મીરાંબાઈની આ પ્રવૃત્તિ પસંદ નહોતી અને મીરાંબાઈ કૃષ્ણાભક્તિ છોડે તેમ નહોતાં. આથી મીરાંબાઈ ઉપર રાણાજુએ કોધ કર્યો.

પ્રશ્ન 3. નીચેના પ્રશ્નોના સવિસ્તાર ઉત્તર લખો :

- (1) રામબાળ કોને કોને વાગ્યાં છે? તેની શી અસરો થઈ છે?
- > રામબાળ ભક્ત ધૃત, પ્રહલાદ, શુક્રેવ, મયૂરધ્વજ,
મીરાંબાઈ, નરસિંહ મહેતા તથા અનેક સંતોને વાગ્યાં છે.
તેના પરિણામે આ સૌનું જીવન પ્રભુભક્તિમાં લીન થઈ ગયું.

➤ તેમને બાણની વેદના અસલ નથી લાગી, પણ તેમને મન એ તો ઈશર સાથેના જોડાણની સંવેદનાની અનુભૂતિ છે. એ લક્તોને આ રામબાણની વેદનાની પીડા સહેવી પડી નથી, તેમને માટે આ તો એક વરદાન છે. ધૂવે સાચા હૃદયથી ઈશરની ભક્તિ કરી, ભગવાને સ્વર્યં એને પોતાના ખોળામાં બેસાડ્યો. પિતા હિરાણ્યકશીપુની સામે લડનાર પ્રહલાદના માથા ઉપર ભગવાનના ચાર હાથ હતા.

➤ શુકદેવજીને માતાના ગર્ભમાં જ આત્મજ્ઞાન થયેલું. મયૂરધ્વજે ભક્તિ ખાતર માથે કરવત મૂકી, ઈશ્વરકૃપા પ્રાપ્ત કરી. મીરાંબાઈને મળેલું વિષ ભગવાને પીધું, નરસિંહ મહેતાની ફુંડી ભગવાને શામળશા બનીને સ્વીકારી. આમ, આ ભક્તોએ પોતાનું જીવન પરમાત્મામાં ઓળઘોળ કરી દીધું, સમપિત કરી દીધું. આથી પરમાત્મા પણ ભક્તોની ભક્તિથી પ્રસંગ થઈ એમને ખરે સમયે એમનાં કાર્યો કરવા આવે છે.

(2) 'રામબાળા' પદનો મર્મ તમારા શબ્દોમાં લખો.

➤ સાચા હૃદયથી જે પરમાત્માની ભક્તિ કરે છે તે
પરમાત્મામાં લીન થઈ જાય છે. ભક્તિરસથી
પરમતત્ત્વ સાથેની અનુભૂતિ થાય છે. તેમને
રામબાળા વાગ્યાં છે, પ્રભુનાં બાળ વાગ્યાં છે, પણ
એમાં તેમને બાળની વેદના થતી નથી. આ તે
તેમને મન એક વરદાન છે.

➤ સાચા ભક્તે પોતાનું જીવન પરમાત્મામાં ઓળઘોળ કરી દીધું હોય છે, તેમને સમપ્રિત કરી દીધું હોય છે. પરમાત્મા એ જ તેમનું સર્વસ્વ છે. સત્યસ્વરૂપ ઈશ્વરને શરણે જવાથી, ખુદ પરમાત્મા ભક્તનું કલ્યાણ કરે છે. તેમના જીવનમાં પરમાત્મા સિવાય અન્ય કોઈ સ્થાન નથી. સાચા ભક્તની આવી નિઃસ્વાર્થ પ્રેમભક્તિથી પરમાત્મા પ્રસંજ થાય છે.

➤ તેમના જીવનમાં કોઈ સંઘર્ષ આવે કે કપરો કાળ આવે
ત્યારે પરમાત્મા તેમની વહારે આવે છે, તેમની રક્ષા કરે
છે. તેમને ઉગારે છે. તેમનો ઉદ્ધાર કરે છે. ‘રામબાણ’
પદનો આ મર્મ છે.

Thanks

For watching